

Resposta al president del govern espanyol Sr. Mariano Rajoy Brey en relació a les seves afirmacions de que Catalunya no es pot finançar

Les declaracions del president del govern espanyol Mariano Rajoy Brey al diari 'El País' i a sis rotatius més el 8 de desembre de 2013 contenen afirmacions sobre el fet que Catalunya no es pot finançar, que és l'Estat espanyol el que paga els proveïdors, que és Espanya qui ajuda l'economia catalana amb finançament i infraestructures.

Els Economistes per la Independència' expliquem en aquest document que Espanya no ajuda Catalunya ni amb serveis ni amb infraestructures, amb la qual cosa l'acció del govern espanyol dificulta la productivitat i competitivitat de l'economia catalana i de retruc les economies espanyola i europea, que veuen com l'Estat espanyol frena un dels seus principals motors econòmics.

Introducció

El president del govern espanyol va ser entrevistat recentment per diversos periodistes del grup de premsa Europa1. Donada la difusió d'aquest rotatiu, els economistes i professionals de la Sectorial d'Economia de l'ANC hem analitzat les declaracions del senyor Rajoy i hem cregut necessari fer diferents puntualitzacions mitjançant aquest document.

Les peculiaritats de la organització de l'Estat espanyol

Creiem convenient explicar prèviament alguns trets generals de l'ordenament constitucional espanyol. Aquest es basa en un model que descansa sobre dos blocs normatius: d'una part la Constitució espanyola de 1978 i de l'altra els estatuts d'autonomia de cada comunitat autònoma. Catalunya és una d'aquestes 17 comunitats autònomes.

El fet que el dret constitucional que regula Espanya es basi en aquests dos blocs normatius té implicacions importants en l'organització institucional ja que juntament amb l'Estat existeixen els governs i parlaments autonòmics. A Catalunya aquestes institucions autonòmiques s'anomenen Generalitat de Catalunya que té l'origen l'any 1359.

La Generalitat de Catalunya, després de la mort del Dictador va ser restaurada el 1977, abans que s'aprovés la Constitució espanyola el 1978. El desplegament de la Constitució i dels estatuts d'autonomia s'ha fet amb una multiplicitat de Lleis que han conformat un estat central amb competències sobre les grans polítiques d'estat, i en unes autonomies que han assumit competències sobre els serveis que afecten més directament les persones (salut, ensenyament, benestar...).

No totes les comunitats han assumit el mateix nivell de competències en els serveis. Catalunya és una de les comunitats que n'ha assumit més (a part de les anteriors, també seguretat — mossos d'esquadra—, institucions penitenciàries, ocupació...).

De la mateixa manera, la confecció dels pressupostos a Espanya respon a aquesta dualitat: els pressupostos de l'Estat per una banda i els pressupostos de les comunitats autònomes per l'altra. L'Estat recapta els principals impostos directes i indirectes (persones físiques —IRPF—, societats, IVA...) i els distribueix segons els criteris que han anat conformant al llarg dels anys les majories parlamentàries (les Cortes Españolas han tingut, llevat de pocs anys en què hi ha

hagut un pacte parlamentari amb representants de Catalunya, aclaparadores majories del Partit Popular i del PSOE).

Mentre que els ingressos els recapta l'Estat, la gestió de la despesa recau, pel que fa a les competències transferides, en les comunitats autònomes. La dinàmica de repartiment fiscal que s'ha concretat entre els pressupostos de l'Estat i de Catalunya ha donat un sistema de finançament on Catalunya aporta un escreix de recursos impositius a l'Estat espanyol (diferència entre el que Catalunya aporta amb impostos i el que rep en forma de serveis i infraestructures) d'un 8 per 100 del Producte Interior Brut de Catalunya segons la metodologia de càlcul del flux monetari (5 per 100 segons el criteri del flux del benefici).

Aquest escreix, que Catalunya envia a Espanya cada any i que no retorna ni en forma de serveis ni d'infraestructures, és d'una gran magnitud ja que equival aproximadament al 50% del pressupost de la Generalitat, i és un import equivalent al que destina a salut, ensenyament, benestar social, habitatge, cultura i seguretat (vegeu pressupost de la Generalitat a la taula 2).

El finançament de les comunitats autònomes es va acordar mitjançant un sistema pel qual totes elles, excepte el País Basc i Navarra per motius històrics, es regeixen per la Llei Orgànica de Finançament de les Comunitats Autònomes (LOFCA). Aquest sistema reparteix fons de les comunitats amb més renda per càpita a les que inicialment en tenen menys. Aquest sistema ha estat acceptat en successives ocasions per Catalunya com a mecanisme de solidaritat intern, però també n'ha demanat canvis com a conseqüència del fet que la magnitud d'aquestes aportacions netes de fons té efectes negatius tant per a la població com per al desenvolupament de l'economia catalana.

La publicació per part de l'Estat espanyol de les balances fiscals el 2008 relatives a l'any 2005, i les publicades per la Generalitat de Catalunya relatives al període 2005-2010 donen un resultat d'una aportació neta de fons de Catalunya d'uns 16.000 M €. Aquesta quantitat se situa, segons el sistema de càlcul que s'empri, entre el 5% i el 8% del PIB català anualment, i altera la posició dins de la classificació de renda per càpita de les comunitats autònomes ja que un cop feta la redistribució dels recursos, Catalunya passa de la tercera posició a nivell espanyol (inclòs País Basc i Navarra) a la desena, molt al darrere d'algunes comunitats les quals Catalunya ajuda a finançar.

Si l'Estat espanyol hagués aplicat aquest escreix de finançament a finalitats que haguessin afavorit les empreses i els treballadors i ciutadans de tot l'Estat (infraestructures productives, recerca i desenvolupament, serveis administrats amb austeritat lligats a la cohesió social...), en lloc d'afavorir les inversions i el malbaratament d'unes elits extractives (lligades al poder financer, l'especulació immobiliària, la malversació de recursos públics al voltant de les inversions improductives i no sostenibles, la corrupció, i el frau fiscal...) probablement avui Espanya no tindria un 26% de treballadors a l'atur i a Catalunya no hauria emergit amb tanta força el moviment independentista (que sorgeix de baix a dalt i que proposa per a Catalunya, de forma cívica i democràtica, un nou estat independent).

PP i PSOE s'han basat en una política de populisme electoralista d'inversions improductives i no sostenibles destinades a les zones geogràfiques on tenen més base electoral (Espanya és el país amb més trens d'alta velocitat del món després de la Xina, uns trens d'alta velocitat que mai seran rendibles perquè no estan projectats en funció de necessitats econòmiques reals, sinó per pura ideologia que es basa en un model radial de les comunicacions a Espanya; s'han fet autopistes que han fet fallida, pavellons de congressos que no són sostenibles; Espanya té 44 aeroports amb 47 milions d'habitants, mentre Alemanya en té 17 amb 85 milions

d'habitants; s'han construït submarins de guerra que no suren; la despesa militar que s'executa en aquests moments té un valor de 33.000 milions d'euros..).

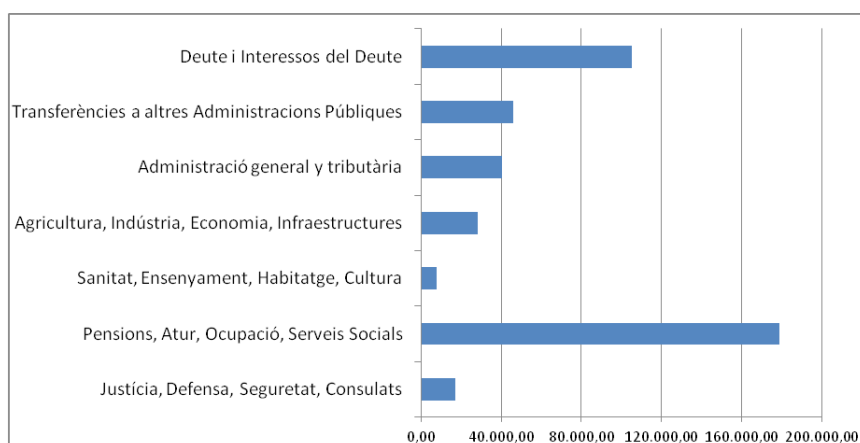
Els pressupostos de l'Estat espanyol

Avui, de forma sintètica podem dir que gairebé prop de la meitat del pressupost (un 42 per 100) de l'Estat espanyol es dedica a pagar els pensionistes i els aturats que es troben dins de la cobertura del sistema. Una quarta part (un 25 per 100) es destina al pagament del deute, i poc més d'una quarta part es destina a les polítiques econòmiques i a l'educació, la sanitat, la cultura... Pel que fa concretament a aquestes darreres polítiques, l'Estat hi dedica menys del 2% del pressupost (7.505,85 M €) ja que aquestes competències han estat traspassades a les comunitats autònomes.

Taula 1 . Pressupostos Generals de l'Estat 2014. Consolidats

Pressupost Estat 2014	Total consolidat	%
Pensions, Atur, Ocupació, Serveis Socials	179.075,92	42,31
Deute i Interessos del deute	105.195,25	24,86
Administració General, Defensa, Seguretat, Exterior	57.165,90	13,51
Transferències a altres administracions públiques	45.988,29	10,87
Polítiques econòmiques (Agricultura, Indústria, Infraestructures...)	28.296,14	6,69
Sanitat, Ensenyament, Habitatge, Cultura	7.505,85	1,77
Total consolidat	423.227,35	100,00

Gràfica 1 . Pressupostos Generals de l'Estat 2014. Consolidats

Font: Elaborat per la Sectorial d'Economia de l'ANC a partir dels PGE. MINHAP. 2013.

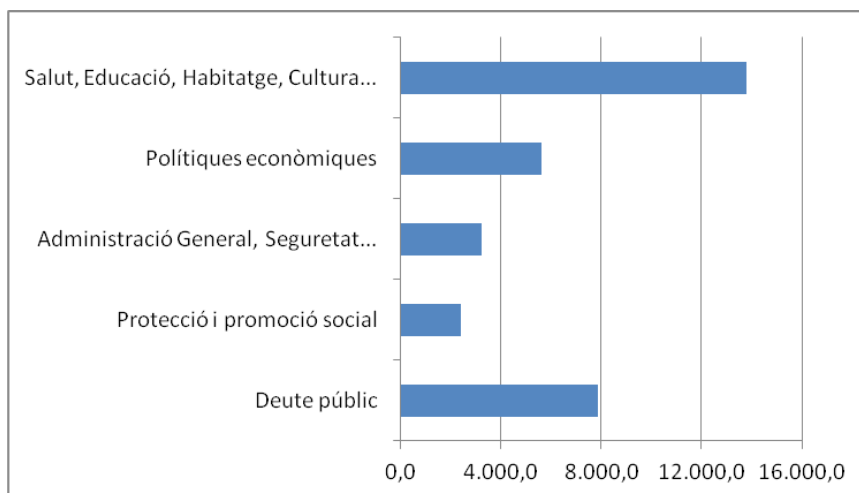
El pressupost de la Generalitat de Catalunya

L'estructura dels pressupostos de la Generalitat és molt diferent. El 50% aproximadament del pressupost consolidat es destina a salut, ensenyament i benestar social.

Taula 2. Pressupost Generalitat de Catalunya 2014, consolidat. Dades en milions d'euros.

Pressupost Generalitat de Catalunya 2014	Total consolidat	
		Percentatge
Salut, Educació, Habitatge, Cultura...	13.780,5	41,9
Polítiques econòmiques	5.619,1	17,1
Administració General, Seguretat...	3.222,5	9,8
Protecció i promoció social	2.373,2	7,2
Deute públic (sense interessos)	7.876,4	24,0
Total (deduïts ingressos finalistes Adm. Local)	32.871,7	100,0

Gràfica 2. Pressupost Generalitat de Catalunya 2014. Consolidat

Font: Elaborat per la Sectorial d'Economia de l'ANC a partir dels Pressuposts de la Generalitat. 2013.

El repartiment de competències entre l'Estat i la Generalitat

Com podem observar de l'anàlisi de les taules i gràfics 1 i 2, el repartiment de competències entre l'Estat espanyol i la Generalitat de Catalunya s'ha fet de tal manera que l'Estat té fonamentalment competències en Administració General, Defensa, Seguretat, Política Exterior i Polítiques Econòmiques.

La mala gestió de la crisi econòmica i de les inversions de l'Administració central ha fulminat la pròpia capacitat del seu pressupost que cada vegada es troba més minvat en haver de destinar a pensionistes, aturats i deute quasi les tres quartes parts del recursos públics.

Per la seva part, la Generalitat destina tres quartes parts a polítiques de serveis destinats a les persones i avui, en plena crisi econòmica, la Generalitat té dificultats financeres per a atendre aquests serveis. En canvi ha vist que mentre l'escriu d'impostos que s'envia a Espanya ha

estat fortament malbaratat, el Govern de Catalunya no pot dedicar recursos suficients a fomentar ni la pròpia economia (que sempre ha tingut empreses competitives i innovadores que estan aconseguint augmentar de forma sostinguda les exportacions) ni els serveis a la seva població.

Les declaracions de Mariano Rajoy

És en aquest context que el president del govern espanyol, Mariano Rajoy, ha donat una entrevista a sis grans rotatius de gran tirada internacional.

Creiem que les explicacions del senyor Rajoy són esbiaixades ja que explica insuficientment i malament la situació de les finances de Catalunya i les seves causes.

- Diu el senyor Rajoy que la Generalitat no es pot finançar

El Gobierno está intentando ayudar a la Generalitat, que no puede financiarse. Es el Gobierno el que atiende la deuda de la Generalitat, el Gobierno está haciendo un gran esfuerzo para pagar a proveedores de la Administración de Cataluña y otras autonomías.

Entre refinanciaciones de deuda, déficit y pago de proveedores estamos hablando ya de 29.000 millones de euros en el tiempo que llevamos en el Gobierno en Cataluña.

Aquestes afirmacions del senyor Rajoy dificulten entendre el que realment passa en aquest moment, ja que poden confondre les persones que desconeixen com funciona el finançament al qual fa referència el president del govern espanyol.

Ho expliquem:

L'Estat espanyol detreu via impostos, de forma coactiva, cada any a la població de Catalunya 16.000 M € (l'anomenat dèficit fiscal).

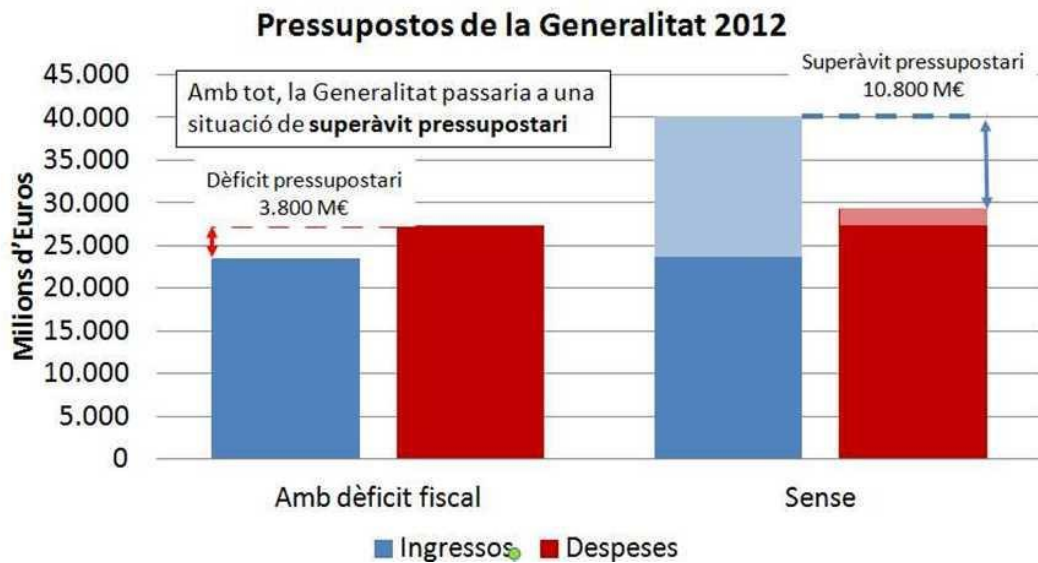
Donada l'actual situació de crisi i de dèficit dels pressupostos públics, la normativa aprovada per l'Estat espanyol impedeix a les comunitats autònomes accedir a l'endeutament sense autorització de l'Estat central. El monopoli de l'emissió del deute públic està en mans de l'Estat.

Atès que les comunitats autònomes (entre elles la Generalitat de Catalunya) no poden accedir directament al crèdit, l'Estat espanyol ha creat un mecanisme per a finançar-les: és l'anomenat "Fondo de Liquidez Autonómico" o FLA. Com ja hem assenyalat en un altre estudi, fet per la Sectorial d'Economia de l'ANC sobre aquest mateix tema, els diners que el govern espanyol presta a la Generalitat a través del FLA procedeixen:

- d'impostos recaptats (si tenim en compte l'existència del dèficit fiscal, podem dir que impostos generats a Catalunya).
- de deute públic espanyol que s'acabarà pagant en bona part amb impostos recaptats a Catalunya

Amb el FLA el govern espanyol no fa altra cosa que deixar en préstec a Catalunya diners dels catalans, cobrant un interès.

Gràfic 2. Si Catalunya administrés l'escreix d'impostos que Espanya li detreu, Catalunya tindria superàvit.

Font: Elaboració Sectorial d'Economia de l'ANC a partir de les dades del Ministerio de Economía i del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat.

- Diu el senyor Rajoy que **Espanya ajuda Catalunya** perquè sigui una Regió capdavantera.

Nosotros estamos trabajando para que Cataluña, que es capital —son casi siete millones de españoles— se mantenga como una región puntera en España, una región con iniciativa, con un nivel de exportaciones muy grande.

Estamos ayudando en materia de infraestructuras, hemos cerrado ya el AVE. Ahora estamos haciendo una gran obra que es el corredor del Mediterráneo.”

- L'ajuda en infraestructures

La pretesa ajuda a la qual fa esment el senyor Rajoy no es correspon amb la dotació que es fa als pressupostos de l'Estat amb destí a Catalunya. L'any 2013 l'Estat ha pressupostat a Catalunya un 12% 1 del conjunt de les inversions quan Catalunya genera al voltant del 20% del PIB d'Espanya. Però la realitat encara és més greu, de fet l'Estat solament executa, depenent de l'any, una mitjana del 78,9% 2 d'allò que ha pressupostat.

- L'ajuda al tren de l'eix mediterrani, El Corredor Mediterrani

En relació al corredor mediterrani podem afirmar que les quantitats pressupostades pel govern espanyol no permeten fer la inversió necessària.

De moment la solució que donen és instal·lar un “tercer fil o rail” dins el traçat actual, que no reuneix condicions d'alta velocitat, i que aquest “tercer fil” es per adequar les actuals vies a l'ample europeu.

Per sort, la Unió Europea no ha fet cas a les pretensions del govern que presideix el senyor Rajoy, que s'ha oposat obertament al corredor mediterrani, amb una alternativa d'un nou traçat que uneix directament Madrid amb França (pel Pirineu d'Oscà). Aquesta proposta ha estat desestimada per la UE, que pondera criteris econòmics i d'eficiència.

L'AVE. El tren d'alta velocitat

L'AVE ha arribat amb 20 anys de retard. L'AVE Madrid – Barcelona – França és una infraestructura essencial per a l'economia espanyola que es localitza a la vessant mediterrània, on viu el 40% de la població espanyola, on es concentra la producció del 45% del PIB espanyol, el 50% de la producció agrícola, el 55% de la producció agrícola, on hi ha l'origen del 60% de

les exportacions i on arriba el 70% del turisme.

En canvi, en aquest anys s'han fet línies d'alta velocitat en zones de baixa demanda de transport de tal manera que de vegades hi ha trens que van pràcticament buits i per aquest motiu són insostenibles. Per posar un exemple proper, el TGV Lió-París va transportar 25 milions de passatgers el 2010. Tots els AVE espanyols no transporten més de 14 milions de passatgers. En aquestes condicions, no seran mai rendibles i ni tan sols es podrà amortitzar la inversió.

Quan el senyor Rajoy va fer les seves declaracions, l'AVE encara no connectava Barcelona amb França i per tant amb la resta d'Europa (fet que es va produir el 15 de desembre de 2013).

- **L'AVE i el port de Barcelona**

L'AVE Madrid – Barcelona – França no uneix aquestes ciutats amb el port (on el capital privat ha fet una de les més modernes terminals de contenidors que hi ha al món) que es prefigura com una de les principals portes marines del sud d'Europa. L'Estat ha anunciat repetides vegades (que ha incomplert sempre) que farà la connexió de l'AVE amb el port. Recentment la promesa s'ha repetit, tanmateix amb una inversió un 75 % inferior a la inicialment projectada. La manca de connexions adequades s'estima que és una de les principals causes que en els darrers 10 anys el percentatge de transport de mercaderies per tren a Espanya hagi caigut del 7% al 4%.

- **L'AVE, l'aeroport del Prat i AENA**

De l'aeroport podem dir que no hi arriba ni el metro, ni molt menys l'AVE. Malgrat l'obra feta a Barcelona, l'empresa estatal espanyola que administra els aeroports (AENA) sistemàticament beneficia Barajas-Madrid en detriment de Barcelona. Destaquem la manca de connexions de llarga distància (política AENA) que resta molta competitivitat a l'aeroport de Barcelona i els més de 50 convenis internacionals que estableixen obligatòriament Barajas com a aeroport de referència en les relacions entre Espanya i aquests països.

Les declaracions del senyor Rajoy no ajuden a entendre el que passa a Espanya i menys la voluntat d'independència del poble català.

Espanya, malgrat el seu escreix fiscal amb Catalunya, no ajuda Catalunya ni amb serveis ni amb infraestructures, amb la qual cosa l'acció del govern espanyol dificulta la productivitat i competitivitat de l'economia catalana i de retruc l'economia espanyola i l'europea, que veuen com un dels seus principals motors econòmics és frenat per l'Estat espanyol.

Les declaracions del senyor Rajoy, de fet, continuen la política de vaguetats sobre Catalunya que habitualment s'utilitza des de Madrid com a estratègia per a esquivar la realitat del maltractament de l'economia catalana (a banda dels maltractaments culturals i lingüístics que com a economistes no ens correspon posar de manifest).

El futur econòmic de Catalunya

Malgrat que Catalunya no rep els serveis ni les inversions en funció dels recursos que aporta a l'Estat, Catalunya, en ple procés secessionista, va ser al 2012 la segona regió continental en atracció d'inversió estrangera i la primera el 2013 segons "fDi Intelligence" de Financial Times Ltd. 2013.

Catalunya disposa d'una base empresarial sòlida cada cop més internacionalitzada i amb opcions per a aprofitar les oportunitats que s'obriran amb el nou estat independent.

Catalunya es configura com un entorn favorable a la implantació d'empreses. Existeixen universitats, centres i parcs de recerca importants en els camps de la ciència, la tecnologia, el sector agroalimentari, la biomedicina..., així com fires i congressos de repercussió mundial. Catalunya, malgrat les dificultats que suposa la greu crisi per la qual travessa l'economia mundial, manté inversions, atreu i exporta talent, mercès a la xarxa de suport que donen les institucions, la formació dels professionals, la localització geoestratègica del país i les seves condicions de vida. Aquests factors i la marca Barcelona són fets importants de localització de les empreses a Catalunya.

En ple procés secessionista la inversió estrangera augmenta a Catalunya; no hi ha cap dubte que quan el nou Estat pugui decidir la seva política d'inversions en infraestructures i disposi d'una legislació pròpia, les inversions es veuran més afavorides i l'ocupació millorarà.

Catalunya serà el dinamitzador de l'economia espanyola i europea

Catalunya, com a nou Estat d'Europa, dinamitzarà Espanya amb qui mantindrà les relacions mercantils i institucionals com s'està fent ara.

Catalunya també, una vegada pugui decidir les inversions i la pròpia política econòmica, serà un gran dinamitzador de l'economia del sud d'Europa.

Catalunya, com a nou Estat d'Europa, dinamitzarà Espanya amb qui mantindrà les relacions mercantils i institucionals com s'està fent ara.

20/12/2013